

Suvestinė redakcija nuo 2011-02-13 iki 2012-03-29

Įsakymas paskelbtas: Žin. 2009, Nr. [146-6516](#), i. k. 1092330ISAK003D-934

**LIETUVOS RESPUBLIKOS ŽEMĖS ŪKIO MINISTRO
Į S A K Y M A S**

**DĖL PIENINIŲ GYVULIŲ PRODUKTYVUMO KONTROLĖS ORGANIZAVIMO
TAISYKLIŲ PATVIRTINIMO**

2009 m. gruodžio 7 d. Nr. 3D-934
Vilnius

Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos gyvulių veislininkystės įstatymo (Žin., 1994, Nr. [14-226](#); 1998, Nr. [110-3023](#)) 5 straipsniu:

1. T v i r t i n u Pieninių gyvulių produktyvumo kontrolės organizavimo taisykles (pridedama).

2. P a v e d u Valstybinei gyvulių veislininkystės priežiūros tarnybai prie Žemės ūkio ministerijos kontroliuoti Pieninių gyvulių produktyvumo kontrolės organizavimo taisyklių laikymąsi.

3. P r i p a ž į s t u netekusiais galios Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2007 m. gegužės 11 d. įsakymą Nr. 3D-229 „Dėl Pieninių gyvulių produktyvumo kontrolės organizavimo taisyklių patvirtinimo“ (Žin., 2007, Nr. [54-2103](#)).

4. N u s t a t a u, kad šis įsakymas įsigalioja 2010 m. sausio 1 d.

ŽEMĖS ŪKIO MINISTRAS

KAZYS STARKEVIČIUS

PATVIRTINTA

Lietuvos Respublikos žemės ūkio
ministro 2009 m. gruodžio 7 d.

įsakymu Nr. 3D-934

(Lietuvos Respublikos žemės ūkio
ministro 2011 m. vasario 8 d.

įsakymo Nr. 3D-88 redakcija)

PIENINIŲ GYVULIŲ PRODUKTYVUMO KONTROLĖS ORGANIZAVIMO TAISYKLĖS

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Pieninių gyvulių produktyvumo kontrolės taisyklės (toliau – Taisyklės) parengtos vadovaujantis 1987 m. birželio 18 d. Tarybos direktyva Nr. 87/328/EEB dėl grynaveislių veislinių galvijų pripažinimo tinkamais veisimui (OL 2004 m. *specialus leidimas*, 3 skyrius, 7 tomas, p. 240) su paskutiniais pakeitimais, padarytais 2005 m. kovo 14 d. Tarybos direktyva 2005/24/EB (OL 2005 L 78, p. 43), 2006 m. birželio 20 d. Komisijos sprendimu Nr. 2006/427/EB, nustatančiu grynaveislių veislinių galvijų produktyvumo kontrolės ir jų genetinės vertės nustatymo metodus (OL 2006 L 169, p. 56), Tarptautinio gyvulių apskaitos komiteto (toliau – ICAR) reikalavimais, Lietuvos Respublikos gyvulių veislininkystės įstatymu (Žin., 1994, Nr. [14-226](#); 1998, Nr. [110-3023](#)), Ūkinių gyvūnų registravimo ir ženklavimo taisyklėmis, patvirtintomis Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2003 m. birželio 16 d. įsakymu Nr. 3D-234 (Žin., 2003, Nr. [60-2734](#); 2010, Nr. [6-267](#)), Kontroliuojamų pieninių gyvulių primelžto pieno kiekio matavimo priemonių kalibravimo taisyklėmis, patvirtintomis Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2006 m. lapkričio 10 d. įsakymu Nr. 3D-445 (Žin., 2006, Nr. [124-4732](#)), Gyvulių sėklinimo pažymėjimo, gyvulių sėklinimo pažymėjimų registro ir sugadintų ir nepanaudotų gyvulių sėklinimo pažymėjimų apskaitos žurnalo pildymo ir naudojimo taisyklėmis, patvirtintomis Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2009 m. gegužės 5 d. įsakymu Nr. 3D-312 (Žin., 2009, Nr. [53-2116](#)), Galvijų genetinio įvertinimo pagal produktyvumo požymius metodika, patvirtinta Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2009 m. lapkričio 5 d. įsakymu Nr. 3D-834 (Žin., 2009, Nr. [136-5945](#); 2010, Nr. [155-7879](#)).

2. Šios taisyklės reglamentuoja kontroliuojamų pieninių gyvulių produktyvumo kontrolę bei jos organizavimą.

3. Šiose taisyklėse vartojamos sąvokos:

Duomenų apdorojimas – duomenų bazės tvarkymas: gaunamų ir esamų duomenų papildymas naujais duomenimis, loginių klaidų nustatymas, taisymas ir ataskaitų sudarymas.

Duomenų teikėjas – fizinis ar juridinis asmuo, kuris teisės aktų nustatyta tvarka nuolat teikia gyvulių produktyvumo kontrolės ir veislininkystės duomenis apdoroti.

Gyvulio laikytojas – ne jaunesnis kaip 16 metų amžiaus fizinis ar juridinis asmuo, kuris yra vieno ar daugiau gyvulių savininkas ar juos laiko už atlyginimą arba nemokamai.

Gyvulių produktyvumo kontrolės asistentas – specialistas, atliekantis gyvulių produktyvumo kontrolę ir tvarkantis veislininkystės apskaitą.

Kontrolinis melžimas – melžimas, kai produktyvumo kontrolės tikslu siekiama nustatyti pieninio gyvulio primilžį.

Kontrolinis pieno mėginys – kontrolinio melžimo metu paimtas tam tikras pieno kiekis, iš kurio Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerijos įgaliota valstybės įmonė ar kita institucija nustato pieno sudėtį ir kokybę.

Kontroliuojamoji pieninių gyvulių banda (toliau – **kontroliuojamoji banda**) – banda pieninių gyvulių, kurios produktyvumas kontroliuojamas.

Kontroliuojamosios pieninių gyvulių bandos savininkas (toliau –

kontroliuojamosios bandos savininkas) – fizinis arba juridinis asmuo, kuriam nuosavybės teise priklauso kontroliuojamoji pieninių gyvulių banda.

Kontroliuojamasis pieninis gyvulys (toliau – **kontroliuojamasis gyvulys**) – pieninis gyvulys, kurio produktyvumas tiriamas periodiškai.

Pieninių gyvulių produktyvumo kontrolė – pieninių gyvulių individualių produktyvumo duomenų apskaita, registravimas ir kaupimas gyvulių veislininkystės informacinėje sistemoje.

Veislinio gyvulio genetinis įvertinimas (toliau – **genetinis įvertinimas**) – veislinio gyvulio genetinio potencialo nustatymas palyginti su kitais veisliniais gyvuliais.

Kitos šiose taisyklėse vartojamos sąvokos suprantamos taip, kaip jas apibrėžia šių taisyklių 1 punkte išvardyti teisės aktai.

4. Pieninių gyvulių produktyvumo kontrolę vykdančios Žemės ūkio ministerijos įgaliotos institucijos:

4.1. UAB „Gyvulių produktyvumo kontrolė“ – valstybės valdoma įmonė, kuri kontroliuojamų gyvulių bandose tvarko pieninių gyvulių pirminę veislininkystės apskaitą, nustato pieno primilžį, paima kontrolinius pieno mėginius ir organizuoja jų ištyrimą. Pirminius apskaitos duomenis perduoda valstybės įmonei Žemės ūkio informacijos ir kaimo verslo centrui (toliau – ŽŪIKVC), konsultuoja gyvulių laikytojus ir organizuoja mokymus gyvulių produktyvumo kontrolės klausimais;

4.2. VĮ „Pieno tyrimai“ – valstybės įgaliota, akredituota pieno tyrimų laboratorija, kuri tiria kontroliuojamųjų gyvulių pieno sudėtį ir kokybę (nustato pieno riebalų, baltymų, laktozės kiekį, urėją, somatinių ląstelių skaičių), pagal ŽŪIKVC pateiktus duomenis spausdina brūkšninius kodus pieno mėginiams identifikuoti, pateikia tarą kartu su įdėtu pieno konservantu mėginiui paimti, surenka pieno mėginius iš sutartų su UAB „Gyvulių produktyvumo kontrolė“ ar gyvulio laikytoju vietų laboratorijos transportu, teikia informaciją apie tyrimų rezultatus;

4.3. ŽŪIKVC – valstybės įgaliota įmonė, kuri surenka, apdoroja, analizuoja, taiso, kaupia ir saugo Gyvulių veislininkystės informacinės sistemos duomenų bazėje visus duomenų teikėjų pateiktus duomenis, atlieka galvijų genetinį įvertinimą ir apskaičiuoja galvijų veislinę vertę. Informacija teikiama veislininkystės institucijoms, kontroliuojamųjų bandų savininkams, pagal kompetenciją kitoms valstybės institucijoms teisės aktų nustatyta tvarka, taip pat skelbiama specialiuose leidiniuose ir interneto svetainėje.

5. Pieninių gyvulių ir jų prieauglio kilmės, produktyvumo ir kiti duomenys oficialiai pripažįstami tik tada, kai veislininkystės apskaitą tvarko Žemės ūkio ministerijos įgaliotos institucijos ir gyvulių laikytojai, vykdančys gyvulių produktyvumo kontrolę.

6. Gyvulių laikytojas arba jo įgaliotas atstovas, atliekantys pieninių gyvulių produktyvumo kontrolę savo bandose, privalo:

6.1. išklausti mokymo kursus gyvulių produktyvumo kontrolės vykdymo klausimais ir gauti kursų baigimo pažymėjimą;

6.2. kreiptis į ŽŪIKVC dėl teisių suteikimo prisijungti prie sistemos duomenims tiesiogiai suvesti į veislinių Gyvulių veislininkystės informacinę sistemą. Su laisvos formos prašymu būtina pateikti kursų baigimo pažymėjimo kopiją;

6.3. sudaryti sutartį su VĮ „Pieno tyrimai“ dėl pieno mėginių paėmimo ir ištyrimo.

II. PIENINIŲ GYVULIŲ PRODUKTYVUMO KONTROLĖS ORGANIZAVIMAS

7. Pieninių gyvulių produktyvumo kontrolė atliekama šiais metodais:

7.1. A metodas – pieninių gyvulių bandos produktyvumo kontrolę vykdo ir pirminę veislininkystės apskaitą tvarko UAB „Gyvulių produktyvumo kontrolė“;

7.2. B metodas – pieninių gyvulių bandos produktyvumo kontrolę vykdo ir pirminę veislininkystės apskaitą tvarko pats gyvulių laikytojas arba jo įgaliotas atstovas. Ne rečiau kaip kartą per šešis mėnesius visos bandos kontrolinį melžimą atlieka UAB „Gyvulių produktyvumo

kontrolė“;

7.3. C metodas – pieninių gyvulių bandos produktyvumo kontrolę vykdo ir pirminę veislininkystės apskaitą tvarko pats gyvulių laikytojas arba jo įgaliotas atstovas. Ne rečiau kaip kartą per tris mėnesius visos bandos kontrolinį melžimą atlieka UAB „Gyvulių produktyvumo kontrolė“.

8. Pieno kiekiui ir sudėčiai nustatyti naudojami apskaitos būdai:

8.1. simboliu „4“ žymima, kai kontroliuojamas visos bandos per parą atliekamų visų kontrolinių melžimų pienas;

8.2. simboliu „t“ (alternatyvus melžimas) žymima, kai kontroliuojamas visos bandos vieną kartą per parą atliekamas kontrolinis melžimas (kontroliniai melžimai turi būti atliekami skirtingu paros melžimo laiku, nei buvo atliktas paskutinis kontrolinis melžimas).

9. Pieninių gyvulių produktyvumo kontrolės vykdymui keliami reikalavimai:

9.1. kontroliuoti visos bandos visų gyvulių produktyvumą;

9.2. kontroliuojamojoje bandoje kontrolės mėnesį naudoti tik vieną pieninių gyvulių produktyvumo kontrolės metodą ir pieno apskaitos būdą;

9.3. tvarkyti ūkinių gyvūnų apskaitą pagal Ūkinių gyvūnų registravimo ir ženklavimo taisykles;

9.4. kontrolės metų pradžia – spalio 1 d., pabaiga – kitų metų rugsėjo 30 d.;

9.5. pieninių gyvulių produktyvumo kontrolės dieną negalima keisti įprasto melžimo laiko ir technologijos;

9.6. priemonės, reikalingas gyvulių produktyvumo kontrolei vykdyti ir veislininkystės apskaitai tvarkyti B ir C metodais (pieno pavyzdžiui paimti, pieno kiekiui nustatyti, duomenims perduoti), įsigyja pats kontroliuojamosios bandos gyvulių laikytojas;

9.7. pieno kiekio matavimo priemonės privalo atitikti ICAR reikalavimus bei turi būti kalibruojamos periodiškai, bet ne rečiau kaip vieną kartą per dvylika mėnesių;

9.8. intervalas tarp kontrolinių melžimų – keturios savaitės, bet ne mažesnis kaip 22 dienos ir ne didesnis kaip 37 dienos. Jei dėl kokių nors nuo kontroliuojamosios bandos savininko ar jo įgalioto atstovo nepriklausančių priežasčių vienas kontrolinis melžimas nebuvo atliktas arba gauti nenormalūs kontrolinio melžimo duomenys, atliekamas tarpinis apskaičiavimas. Per metus gali būti ne daugiau kaip du tarpiniai apskaičiavimai, įskaitant atostogų mėnesį (ne daugiau kaip 70 dienų);

9.9. pieno mėginiai negali būti imami anksčiau kaip penktą dieną po kontroliuojamojo gyvulio prieauglio atsivedimo;

9.10. pieno mėginiai negali būti imami, kai iš kontroliuojamosios karvės per parą primelžiama mažiau kaip 3 kg pieno arba 1 kg pieno per vieną melžimą, o iš avies ar ožkos – mažiau kaip 0,2 kg pieno per dieną arba 0,05 kg pieno per 1 melžimą.

10. Jei melžiama du kartus per parą, kontrolinį melžimą reikia pradėti nuo vakarinio melžimo, jeigu melžiama tris kartus – nuo pietinio melžimo. Melžiant robotu, indeliai pieno pavyzdžiui paimti vieną mėnesį į robotą dedami nuo 16 iki 21 val., kitą – mėnesį nuo 6 iki 11 val.

11. Kai kontroliuojami visi paros melžimai, tarp jų būtina išlaikyti vienodus laiko intervalus.

12. VĮ „Pieno tyrimai“ kas mėnesį sudaro ir susiderina su UAB „Gyvulių produktyvumo kontrolė“, kontroliuojamųjų bandų savininkais pieno mėginių atvežimo į VĮ „Pieno tyrimai“ grafiką.

13. UAB „Gyvulių produktyvumo kontrolė“ atostogų mėnuo – liepa.

III. PIENO MĖGINIŲ PARUOŠIMAS IR IŠSIUNTIMAS VĮ „PIENO TYRIMAI“

14. Kontroliniai pieno mėginiai privalo būti paruošti pagal VĮ „Pieno tyrimai“ laboratorijos techninius reikalavimus (www.pieno-tyrimai.lt).

15. Konteineriai su kontroliniais pieno mėginiais po kontrolinio melžimo atlikimo per

kuo trumpesnę laiką pagal iš anksto suderintą grafiką turi būti pristatomi į VĮ „Pieno tyrimai“.

IV. ATSKIRŲ GYVULIŲ IR VISOS BANDOS PRODUKTYVUMO DUOMENŲ APDOROJIMAS

16. UAB „Gyvulių produktyvumo kontrolė“ ir gyvulių bandų savininkai, patys atliekantys gyvulių produktyvumo kontrolę, kiekvieną mėnesį pateikia ŽŪIKVC kontroliuojamojo gyvulio pieno kiekio, kergimo ir trūkstamus apsiveršiavimo, kilmės, susirgimų, išbrokavimo ir judėjimo duomenis.

17. VĮ „Pieno tyrimai“ duomenis apie pieno sudėtį (riebumą, baltymus, somatines ląsteles, laktozę ir ūrėją) duomenų pasikeitimo lentelėmis pateikia ŽŪIKVC.

18. Kontroliuojamojo pieninio gyvulio sėklinimo duomenis į interaktyviąją galvijų sėklinimo duomenų bazę perduoda fiziniai ir juridiniai asmenys, teikiantys gyvulių sėklinimo paslaugas. Pagal užregistruotus sėklinimo arba kergimo bei apsiveršiavimo duomenis registruojami kilmės duomenys:

18.1. pieninių gyvulių kilmė nustatoma registruojant sėklinamus arba kergiamus gyvulius jų poravimo metu, nurodant datą, reproduktoriaus numerį;

18.2. patelei atsivedus prieauglį, išsaugomi duomenys apie ją ir įvedami gimusio prieauglio duomenys – numeris, gimimo data, lytis, veislė ir kilmė;

18.3. pieninių galvijų veislių kraujo laipsnis skaičiuojamas iš visos žinomos kilmės. Jei trijose kartose yra nežinomų protėvių, jų veislė laikoma „Nežinoma“ (arba X) ir galvijo kraujo laipsnis skaičiuojamas įtraukiant „nežinomą“ (X) veislę;

18.4. vykdant kryžminimą, pieninių galvijų veislės pavadinimas išlaikomas pagal motiną, kol nustelbiančiosios veislės kraujo laipsnis pasiekia 15/16 arba 93,75 proc;

18.5. pieninių galvijų palikuonims pasiekus nurodytą nustelbiančiosios veislės kraujo laipsnį, veislės pavadinimas automatiškai pakeičiamas į nustelbiančiosios veislės pavadinimą;

18.6. pieninių galvijų kraujo laipsnis išskaičiuojamas ir nurodomos procentais ŽŪIKVC Galvijų veislininkystės informacinės sistemos duomenų bazėje, į kurią duomenys patenka iš Ūkinių gyvūnų registro informacinės sistemos, visoms karvėms, telyčioms ir buliams, kurie buvo naudoti arba bus naudojami karvių, telyčių sėklinimui bei kergimui;

18.7. savininkui (ar kitam įgaliotam asmeniui) suvedant duomenis apie atvestą galviją, veislė sugeneruojama automatiškai, remiantis ŽŪIKVC duomenų bazėje esamais duomenimis;

18.8. iš kitų šalių įvežtiems galvijams priskiriamas toks veislės pavadinimas, koks yra naudojamas jų gimtosiose šalyse, suteikiant ūkinių gyvūnų veislių klasifikatoriuje numatytą kodą;

18.9. įvežus pieninius galvijus, kurių veislė nenumatyta galvijų veislių klasifikatoriuje, pripažinta veislininkystės institucija kreipiasi į ŽŪIKVC, kad ūkinių gyvūnų klasifikatorius būtų papildytas nauja veisle.

19. Apskaitant pieninių gyvulių produktyvumą per parą, per 305 dienų arba trumpesnę (nuo 240 dienų) užbaigtą laktaciją ir avių bei ožkų produktyvumą per 305 dienų laktaciją, registruojama:

19.1. melžimo dienų skaičius;

19.2. pieno kiekis, kilogramais;

19.3. pieno riebalų kiekis, procentais ir kilogramais;

19.4. pieno baltymų kiekis, procentais ir kilogramais;

19.5. pieno riebalų ir baltymų kiekių suma, kilogramais;

19.6. somatinių ląstelių skaičius, tūkst./ml;

19.7. ūrėjos kiekis, mg/100 ml;

19.8. laktozės kiekis, procentais.

20. Apskaitomi rodikliai:

20.1. vidutinis produktyvumas per visas užbaigtas laktacijas – visų tuo metu užbaigtų

laktacijų produkcijos suma, padalyta iš laktacijų skaičiaus (pagal 19.1–19.5 punktuose nurodytus duomenis);

20.2. produktyvumas per gyvenimą – visų kontrolės metų produkcijos suma, pradedant nuo pirmo apsiveršiavimo iki paskutinių užbaigtų kontrolės metų pabaigos arba likvidavimo datos (pagal 19.1–19.5 punktuose nurodytus duomenis);

20.3. vidutinis produktyvumas per kontrolės metus – tai produkcija (nuo einamųjų metų spalio 1 d. iki kitų metų rugsėjo 30 d.) pagal 19.1–19.5 punktuose nurodytus duomenis ir šėrimo dienas.

21. Vidutinis bandos produktyvumas skaičiuojamas dalijant visų gyvulių pieno, riebalų ir baltymų kiekį iš visų gyvulių šėrimo dienų sumos ir dauginant iš dienų skaičiaus kontrolės metuose.

22. Bandose, kuriose pieno kiekis ir sudėtis nustatomas „t“ būdu (alternatyvus melžimas), taikomi mokslo institucijų pagrįsti ir parengti karvių produktyvumo kontrolės, perskaičiavimo koeficientai, pagal kuriuos apskaičiuojami pagrindiniai produktyvumo rodikliai.

V. PIENO SUDĖTIES IR KOKYBĖS DUOMENŲ PATEIKIMAS

23. Tyrimų duomenys apie pieno sudėtį ir kokybę ne vėliau kaip per 2 darbo dienas po mėginių atvežimo į VĮ „Pieno tyrimai“ elektroniniu būdu pateikiami ŽŪIKVC, UAB „Gyvulių produktyvumo kontrolė“ skyrių vadovams.

24. Tyrimų protokolai (esant gyvulio bandos savininko pageidavimui ir susitarimui dėl pašto išlaidų apmokėjimo) ne vėliau kaip per 3 darbo dienas po mėginių atvežimo į VĮ „Pieno tyrimai“ paštu pateikiami gyvulio savininkui.

25. Tyrimų duomenys skelbiami VĮ „Pieno tyrimai“ tinklalapyje (www.pieno-tyrimai.lt). Kontroliuojamųjų bandų savininkams ir kontrolės asistentams pageidaujant duomenys pateikiami elektroniniu paštu.

VI. APDOROTOS INFORMACIJOS PATEIKIMAS

26. ŽŪIKVC:

26.1. oficialius apdorotus gyvulių produktyvumo kontrolės duomenis kontroliuojamųjų bandų savininkams išduoda ataskaitose, kurios pateikiamos duomenų peržiūros lange iš karto, kai tik gaunami pirminiai duomenys iš UAB „Gyvulių produktyvumo kontrolė“, gyvulių bandų savininkų ir VĮ „Pieno tyrimai“;

26.2. Bandų savininkui apdoroti duomenys paštu siunčiami, jei yra atskiras jo pageidavimas.

27. Pirminiai ir apdoroti duomenys skelbiami ŽŪIKVC tinklalapyje (www.vic.lt).

28. Asmenys, pažeidę šių Taisyklių reikalavimus, atsako teisės aktų nustatyta tvarka.

Priedo pakeitimai:

Nr. [3D-88](#), 2011-02-08, Žin., 2011, Nr. 18-871 (2011-02-12), i. k. 1112330ISAK0003D-88

Pakeitimai:

1.

Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerija, Įsakymas

Nr. [3D-88](#), 2011-02-08, Žin., 2011, Nr. 18-871 (2011-02-12), i. k. 1112330ISAK0003D-88

Dėl žemės ūkio ministro 2009 m. gruodžio 7 d. įsakymo Nr. 3D-934 "Dėl Pieninių gyvulių produktyvumo kontrolės organizavimo taisyklių patvirtinimo" pakeitimo

